

3. Папа Римський извинився за ірландських священників-педофілів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rosbalt.ru/main/2010/03/20/721830.html>
4. Священник-гей вимушений був втекти з Донеччини від гомофобів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/ukrayina/doneckiy-svyaschenik-gey-vtik-vid-gomofobiv-v-amsterdam-284139.html>
5. Хайдеггер М. Время и бытие / Мартин Хайдеггер. – М.: Знание, 1993. – 132 с.

Неоніла Петришин (Житомир)

ГІДНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ В КОНЦЕПЦІЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Стаття присвячена аналізу проблеми гідності людського життя в офіційних документах Католицької церкви, повчанні її понтифіків, а також в осмисленні значення цього феномену в контексті сучасних подій в Україні

Ключові слова: *Католицька Церква, гідність людини, Революція гідності.*

Neonila Petryshyn

DIGNITY OF HUMAN LIFE IN THE CONCEPT OF THE CATHOLIC CHURCH

This article analyzes the problem of the dignity of human life in the official documents of the Catholic Church, in the speeches of the Patriarchs of the Catholic Church, their understanding and transferring them to the realities of current events in Ukraine.

Keywords: *Catholic Church, dignity, dignity revolution.*

«Ніколи не буде так, як раніше». Ці слова Блаженніший Святослав сказав в Києві, в той час, коли студенти вийшли на Майдан, щоб висловити свою думку щодо подальшого розвитку своєї країни. Тоді ще ніхто не знав і не міг собі уявити чим все закінчиться. Хоча цього ніхто не знає і зараз.

Книга Буття розкриває глибинний зміст людського походження: «Сотворімо людину за Нашим Образом і Нашою Подобою...» [Буття 1: 26], відтак людина є вінцем Божого творіння, створеною за образом та подобою Божою. У своїй сутності людина є «взірцевим образом невидимого, непізнанного і безсмертного Бога», має «здатність ума і свободи» та внутрішню силу самовизначення. Церква стверджує, що «образ Божий» у людині – це підстава її буття, існування та

особистісного самовизначення, як зазначено в Катехизмі Української греко-католицької церкви [6, с. 53].

Створюючи людину, Бог увінчує нею свої творіння: «У чому велич людини? Не в схожості до створеного світу, а в тому, щоб бути на образ ества Творця», – пише Григорій Ніський у творі «Про устрій людини» і повчає: «Гідність людини вища від її буття... оскільки вона вільно, повновладно управляє своїми бажаннями» [3, с. 16].

«Гідність людини – в образі Божому. Сам Господь оберігає непорушною гідність людини і піклується нею», зазначає Катехизм Української греко-католицької церкви [6, с. 52]. Отже, людина від моменту свого створення має право на гідне життя. І Господь наділяє її величезними можливостями та ресурсами для такого життя. Але яке життя для людини є гідним? І чи для всіх людей воно повинно бути таким?

З огляду на події 2013–2014 рр., які відбувалися в Україні, можна стверджувати, що кожна людина по-своєму «оцінювала» гідність свого життя. Це і є причиною того, що відбулася Революція гідності. Люди прагнули змінити «достойність вибраних» на достойне життя для всіх.

В книзі Буття читаємо, що, спокушуючи людину переступити закон Божий, Змій обіцяє: «станете ви, немов боги» [Бут. 3: 5]. Як показує наше сьогоднішнє, деякі люди і сьогодні вирішили бути певними божками. І це їм вдавалось.

«Радість і надія, смуток і журба сучасних людей, передусім убогих і пригноблених...» – такими словами починається Душпастирська Конституція «Про Церкву в сучасному світі», де розглядається концепція про сутнісну природу людини, її місце в цьому світі і ставлення до цього світу [2, с. 499].

«Зміна поглядів і структур дуже часто ставить під знак запитання традиційні вартості, передусім серед молоді, яка часто втрачає терпець... і свідомо свого значення у соціальному житті – бажає як найшвидше брати у ньому участь», – пророчі слова Душпастирської Конституції начебто описують початок подій на Майдані у Києві [2, с. 504].

Категорія людської гідності в контексті проблематики прав людини у соціальній доктрині католицизму вперше з'являється в енцикліці Лева XIII «*Regum novarum*». Вона постає як гідність людського духу, який, в свою чергу, є «тим, що носить образ і подобу Божу», і як спільна ознака всіх людей, що відображає їхню рівність в аспекті загального духовного покликання, що означає «...шанувати в них гідність людської особи, піднесеної християнським характером» [5, с. 5].

У соціальному вченні папи Пія XII ідея людської гідності набуває статусу формалізованої доктринальної засади католицької теорії прав людини. Цей папа зазначає, що гідність людської особистості полягає у сукупності її прав.

В енцикліках Івана XXIII, Папи Павла VI та Папи Івана Павла II і в документах II Ватиканського Собору, – концепція гідності набуває свого подальшого підтвердження і розвитку. Так в енцикліці «*Rasem in terris*» Іван XXIII утверджує богословську концепцію гідності людської особистості, що ґрунтується на біблійній ідеї спокутування: «Те що вбачаємо гідність людської особи ще й у Богом даних правдах, конче спонукає нас набагато вище її цінувати: людей відкупив своєю кров'ю Ісус Христос... їх поставлено спадкоємцями вічної слави» [4, с. 5].

Папа Павло VI у своєму зверненні з нагоди Соціальних тижнів в Італії 14 вересня 1968 р. заявляє, що з одвічного та історичного змісту гідності людської особистості можна вивести практичний зміст поняття спільного блага людських спільнот [7, с. 199]. Папа Іван Павло II неодноразово підкреслював, що людині притаманна «трансцендентна гідність», наголошував на необхідності пошани невід'ємної гідності людини як про один із головних стовпів людської цивілізації (промова перед діячами політики, культури, науки та підприємництва в Києві 23 червня 2001 р.) [9, с. 22]. Важливим є поза конфесійним значення, якого понтифік надавав поняттю гідності людини, характеризуючи її «джерелом права».

Проаналізувавши офіційні документи Католицької церкви, можна погодитись з Д. Голенбахом, котрий слушно зазначає, що «у римокатолицькій традиції відповідь на запитання про основи прав людини зводиться до однієї єдиної фрази: гідність людської особистості» [1, с. 192].

Судячи з подій, які відбувались на Майдані, більшість українців вважала, що їхню людську гідність порушено. Тому і не забарилась відповідна реакція народу – гідне відстоювання своїх законних прав.

Людина ідентифікується передовсім як особа суспільна, відповідно вона ставиться до смисложиттєвих проблем і своєї ролі у соціумі: «Кожен народ прагне забезпечити свою ідентичність через створення держави. Як політична спільнота, держава існує задля спільного добра тоді, коли через відповідну діяльність поглиблює, конкретизує та охороняє моральні цінності народу» [2, с. 285]. Український народ саме цього і очікував від влади, але отримав не зовсім те, на що сподівався. Мабуть, довготривале очікування змусило згадати про свою гідність, як особи, що створена на образ і подобу Божу, про можливість свободи вибору у житті.

Цитуючи слова із біблійної книги Ісуса, сина Сираха, II Ватиканський Собор пояснює зміст «правдивої свободи», яка є «особливою ознакою Божого образу» в людині: «Бо сподобалось Богові залишити людину в руці свого власного рішення, щоб вона добровільно шукала свого Творця, і, визнавши його, свобідно дійшла до свого повного і блаженного вдосконалення» [2, с. 514]. Розмірковуючи над цим В. Шеремета пише: «Ці слова вказують на дивовижну глибину участі в Божому царюванні, до якого людина є покликана: вони показують, що

влада людини в певному сенсі поширюється і на саму людину. Цей аспект постійно підкреслюється у богословських роздумах про людську свободу, яка розуміється в контексті її особливої царської гідності. Наприклад, святий Григорій Ніський пише: «Душа проявляє свою царську гідність і велич... у тому, що вона незалежна і свободна, єдиновласно володіє собою, керуючись власною волею... Вона була призначена стати живим образом, який бере участь у гідності та імені Праобразу» [3, с. 53]. У подіях на Майдані душа українського народу показала свою гідність у боротьбі за свою незалежність і можливість вільного вибору.

Велике значення у цій боротьбі мала підтримка християнських церков, котрі відчинили свої двері для всіх потребуючих. Священнослужителі християнських церков постійно перебували на Майдані поруч зі своїми вірними, допомагали, розраджували, обнадіювали. І зараз, коли Україні загрожує ворог, Церква поруч з її народом. Зокрема папа Франциск не оминув своєю увагою святкування Дня Незалежності України: «Дорогі брати й сестри, моя думка сьогодні особливим чином лине до улюбленої землі України, яка сьогодні відзначає національне свято, до всіх її синів і дочок, до їхніх прагнень миру та спокою... Помолімося разом до Пресвятої Богородиці за цю улюблену землю України в день її національного свята!» [10].

Підсумувати свої рефлексії про гідність людини хочу словами Патріарха Української греко-католицької церкви Блаженнішого Святослава: «Майдан Незалежності став «Майданом людської гідності»: він назавжди перетворив Україну на державу, в якій панує загальна солідарність, що перевершує етнос, мову і навіть певну релігійну приналежність, це сила, котра може подолати тихе чи навіть жорстоке і цинічне ідолопоклонство влади, яким керувався той уряд у своїх утисках. Оскільки ми наполягали на своєму і молилися на різних майданах у всій країні, то не тільки змінили спрямованість протестів на зосередження на людській гідності, а помітили, що Майдан став місцем новозародженої людської гідності. Ставлення одне до одного з любов'ю, зі співчуттям, з гідністю, – це те, що породжує гідність» [8].

Посилання

1. Голенбах Девід. Розвиток римо-католицької теорії прав людини // Релігійна свобода і права людини. Богословські аспекти. – Львів. – 2000.
2. Документи Другого Ватиканського собору. В-во: Свічадо Львів 1996, 760 с.
3. Екологічне вчення церкви. Папа Іван Павло II на тему створіння та екології. Переклад з нім. В. Шеремета. Івано-Франківськ 2006р. – 100 с.
4. Енцикліка Івана XXIII «Pacem in terris» (Мир не землі) В-во: УКУ, Львів 2008. – 55 с.

5. Енцикліці Лева XIII «Rerum novarum» (Нові ерчі) В-во: УКУ, Львів 2008.
6. Катехизм Української греко-католицької церкви «Христос – наша Пасха». В-во «Свічадо». Львів, 2011. – 333 с.
7. Лобье П. Три града. Социальное учение христианства: Пер. с франц. Торчинского Л. А., СПб. Алетейя 2000 г. – 416 с.
8. Промова Блаженнішого Святослава, «Католицький Оглядач» електронний ресурс: bude-tak-yak-ranishe-promova-blazhennishogo-svyatoslava-v-avstraliyi-melburn-sidney.
9. Промови і проповіді, виголошені Святішим Отцем під час візиту на Україну 23-27 червня 2001 року. Інформаційно-аналітичний звіт Радіо «Воскресіння» // Агенція Релігійної інформації. Бюлетень. – 2001. – №6. с. 23.
10. Промова проголошена Папою Франциском I електронний ресурс: <http://kyivsobor.ugcc.org.ua/?p=1218><http://catholicnews.org.ua/nikoli-ne>.

Володимир Мороз (Тернопіль)

ВЧЕННЯ УГКЦ ПРО ВИБОРИ ВЛАДИ ЯК ШЛЯХ ДО СУСПІЛЬНИХ ЗМІН

У статті досліджено вчення УГКЦ про важливість демократичних виборів влади, вивчено принципи, на основі яких Церква пропонує віруючим брати участь у виборчому процесі.

Ключові слова: УГКЦ, демократія, вибори, суспільній зміни.

Volodymyr Moroz

DOCTRINE OF UKRAINIAN GREEK-CATHOLIC CHURCH ABOUT GOVERNMENT ELECTION AS A WAY TO SOCIAL CHANGE

Author analyses the teaching of the Ukrainian Greek-Catholic Church over importance of democratic elections. The principles, which Church proposes as background to participation in elections, are explored.

Keywords: UGCC, democracy, elections, social change.

Вибори у демократичному ладі – ключовий момент, що фіксує та імплементує принцип народовладдя. А оскільки Церква в Україні протягом багатьох років є інститутом, що користується найбільшою суспільною довірою, **актуальною** є потреба вивчення позиції конфесій щодо виборів, відповідних елементів учень церков та релігійних організацій. **Метою** даної статті став аналіз вчення УГКЦ про вибори та їх роль як регулятора суспільних змін.